

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2. Χαρτογράφηση της διαδρομής μετανάστευσης

Αντικείμενο: να εντοπίσουν πραγματικά ή φανταστικά μεταναστευτικά ταξίδια που προκαλούνται από κλιματικούς παράγοντες.

Θέμα: εξατομίκευση της κλιματικής μετανάστευσης μέσω αφήγησης ιστοριών και γεωγραφίας.

Διάρκεια: 45–60 λεπτά

Μαθησιακοί στόχοι:

- Κατανόηση των αιτιών και των συνεπειών της μετανάστευσης που σχετίζεται με το κλίμα
- Χρήση χαρτών και χωρικών εργαλείων για την απεικόνιση ταξιδιών
- Ανάπτυξη ενσυναίσθησης μέσω αφήγησης ιστοριών και αναστοχασμού

Απαιτούμενα υλικά:

- Εκτυπωμένες ιστορίες ταξιδιών ή μελέτες περιπτώσεων (πραγματικές ή φανταστικές). *Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα παραδείγματα που παρουσιάζουμε παρακάτω.*
- Στυλό, μικρά στρογγυλά αυτοκόλλητα (τριών χρωμάτων)
- Αυτοκόλλητα σημειώματα (δύο διαφορετικών χρωμάτων)
- Σπάγκος, ψαλίδι, ταινία
- Εκτυπωμένοι χάρτες με τα περιφερειακά μέρη των 5 περιπτώσεων. Εάν είναι δυνατόν σε μέγεθος Α3. *Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα παραδείγματα που παρουσιάζουμε στο παράρτημα.*
- Μεγάλος χάρτης με έμφαση σε αυτό το μέρος:

Οδηγίες:

1. Εισαγωγή (10 λεπτά)

- Παρουσιάστε σύντομα τη μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα.
- Μοιραστείτε παραδείγματα από τον πραγματικό κόσμο (π.χ. Κέρας της Αφρικής, αλλά θα μπορούσαν να υπάρχουν και άλλα παραδείγματα).
- Επισημάνετε πώς τα κλιματικά φαινόμενα (π.χ. ξηρασία, πλημμύρες, άνοδος της στάθμης της θάλασσας) αναγκάζουν τους ανθρώπους να μετακινηθούν.

2. Δραστηριότητα χαρτογράφησης (30 λεπτά)

- Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ζεύγη ή μικρές ομάδες.
- Μοιράστε μια ιστορία μετανάστευσης και τον αντίστοιχο χάρτη σε κάθε ομάδα
- Ζητήστε τους να:
 - Χαράξουν τη διαδρομή σε έναν χάρτη
 - Σημειώσουν την προέλευση, τον προορισμό και τα βασικά σημεία κατά μήκος του ταξιδιού (στρογγυλά αυτοκόλλητα)
 - Σημειώσουν τις προκλήσεις, τις αποφάσεις και τις συναισθηματικές επιπτώσεις (αυτοκόλλητες σημειώσεις)

3. Περιπλάνηση στη συλλογή και κοινοποίηση (10 λεπτά)

- Παρουσιάστε τους ολοκληρωμένους χάρτες.
- Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να περπατήσουν τριγύρω και να αξιολογήσουν την εργασία των άλλων.
- Ζητήστε τους να γράψουν ερωτήσεις ή ιδέες σε αυτοκόλλητα σημειώματα (διαφορετικού χρώματος)

4. Ενημέρωση

- Διευκολύνετε μια σύντομη συζήτηση:
 - Ποια μοτίβα προέκυψαν; (σχετικά με τους τέσσερις διαφορετικούς τύπους διαδρομών στο Κέρας της Αφρικής: στην ενδοχώρα, στο εσωτερικό του Κέρατος της Αφρικής, προς τα κράτη του Κόλπου (ανατολική διαδρομή), προς την Ευρώπη (βόρεια διαδρομή)
 - Ποιοι τύποι κινδύνων και αποφάσεων διαμόρφωσαν το ταξίδι;
 - Πώς θα μπορούσε η γεωγραφία (π.χ. έδαφος, σύνορα, κλιματικές ζώνες) να επηρεάσει τα αποτελέσματα;
 - Ποια προβλήματα θα μπορούσαν να προκύψουν (ανεπιτυχείς διαδρομές, εμπορία ανθρώπων, να χρειαστεί να προσπαθήσουν πολλές φορές για να φτάσουν στον προορισμό τους) στην πραγματικότητα; -> σκεφτείτε αν αυτές οι διαδρομές είναι ρεαλιστικές
 - Είναι αυτές οι ιστορίες γραμμένες μέχρι το τέλος; Τι συμβαίνει μετά την άφιξη στον προορισμό;

Εισαγωγή (Παράδειγμα)

Πριν ξεκινήσουμε τη σημερινή δραστηριότητα, θα ήθελα να παρουσιάσω σύντομα το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούμε: τη μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα - τη μετακίνηση ανθρώπων που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους λόγω περιβαλλοντικών και κλιματικών αλλαγών.

Η κλιματική μετανάστευση δεν σημαίνει πάντα τη διέλευση διεθνών συνόρων. Σε πολλές περιπτώσεις, οι άνθρωποι μετακινούνται εντός της χώρας τους - από αγροτικές περιοχές σε πόλεις ή από μη ασφαλείς περιοχές σε πιο σταθερές. Είναι ένα ήσυχο αλλά αυξανόμενο φαινόμενο που επηρεάζει εκατομμύρια ανθρώπους παγκοσμίως.

Υπάρχουν πολλές διαφορετικές αιτίες, αλλά όλες συνδέονται με την κλιματική αλλαγή.

Για παράδειγμα:

Οι ξηρασίες μπορεί να καταστρέψουν καλλιέργειες και να σκοτώσουν ζώα, αφήνοντας οικογένειες χωρίς τροφή ή εισόδημα. Οι πλημμύρες και οι καταιγίδες μπορεί να παρασύρουν σπίτια, δρόμους και χωράφια, αναγκάζοντας ολόκληρες κοινότητες να μετεγκατασταθούν. Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας απειλεί τους ανθρώπους που ζουν σε παράκτιες περιοχές και σε νησιά - σε ορισμένα μέρη, η ίδια η γη εξαφανίζεται κάτω από το νερό.

Ας δούμε μερικές περιπτώσεις:

Στο Κέρας της Αφρικής, χρόνια ξηρασίας έχουν καταστήσει τη γεωργία σχεδόν αδύνατη. Πολλές οικογένειες αναγκάστηκαν να μετακομίσουν σε πόλεις ή πέρα από τα σύνορα αναζητώντας νερό, τροφή και εργασία.

(Στα Νησιά του Ειρηνικού, όπως το Κιριμπάτι ή το Τουβαλού, η άνοδος της στάθμης των θαλασσών πλημμυρίζει χωριά και μολύνει τις πηγές γλυκού νερού, ωθώντας τους ανθρώπους να σχεδιάσουν τη μετεγκατάστασή τους σε άλλες χώρες.

Στο Μπαγκλαντές, εκατομμύρια ζουν σε περιοχές χαμηλού υψομέτρου του δέλτα που πλημμυρίζουν τακτικά, ενώ στην Κεντρική Αμερική, οι επαναλαμβανόμενοι τυφώνες και οι καταστροφές των καλλιεργειών ωθούν τους ανθρώπους να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους αναζητώντας ασφάλεια και σταθερότητα.)

Αυτά τα παραδείγματα μας υπενθυμίζουν ότι η κλιματική αλλαγή δεν αφορά μόνο το περιβάλλον - αφορά τους ανθρώπους. Κάθε ταξίδι αντιπροσωπεύει μια προσωπική ιστορία απώλειας, ανθεκτικότητας και προσαρμογής.

Στη σημερινή δραστηριότητα, θα εξερευνήσουμε μερικές από αυτές τις ιστορίες πιο προσεκτικά. Θα εντοπίσετε ταξίδια μετανάστευσης σε χάρτες και θα σκεφτείτε τις προκλήσεις, τις αποφάσεις και τα συναισθήματα που τα διαμορφώνουν. Στόχος είναι να κατανοήσουμε όχι μόνο πού μετακινούνται οι άνθρωποι, αλλά και γιατί μετακινούνται - και πώς νιώθουν αντιμετωπίζοντας αυτές τις επιλογές.

Μελέτες περιπτώσεων από τον πραγματικό κόσμο: Κέρασ της Αφρικής

Περίπτωση 1: Αμίνα – Ξηρασία στη Σομαλία

Προέλευση: Μπαϊντόα, Σομαλία

Προορισμός: Καταυλισμός Προσφύγων Νταντάμπ, Κένυα

Η Αμίνα είναι μητέρα τριών παιδιών από τη νότια Σομαλία. Το χωριό της αντιμετώπισε τρεις δυσάρεστες περιόδους βροχών. Οι καλλιέργειές τους εξαλείφθηκαν και τα ζώα τους χάθηκαν. Αντιμέτωπη με την πείνα και την έλλειψη βοήθειας, η οικογένειά της περπάτησε πάνω από 200 χιλιόμετρα μέχρι τα σύνορα. Πέρασαν στην Κένυα, ενώθηκαν με χιλιάδες στον καταυλισμό προσφύγων Νταντάμπ. Το ταξίδι διήρκεσε 12 ημέρες και υπέφεραν από αφυδάτωση και εξάντληση. Η Αμίνα ανησυχεί για την επιστροφή της, καθώς η ξηρασία συνεχίζεται.

Περίπτωση 2: Γιουσούφ - Πλημμύρες στην Αιθιοπία

Προέλευση: Περιοχή Αφάρ, Αιθιοπία

Προορισμός: Αντίς Αμπέμπα, Αιθιοπία

Ο Γιουσούφ ζούσε κατά μήκος του ποταμού Αουάς. Σοβαρές ξαφνικές πλημμύρες κατέστρεψαν το σπίτι και το αγρόκτημα της οικογένειάς του. Αυτή ήταν η τρίτη χρονιά απρόβλεπτων βροχοπτώσεων. Αποφάσισαν να μετακομίσουν στην Αντίς Αμπέμπα, ελπίζοντας να βρουν δουλειά και στέγη. Στην πόλη, αντιμετωπίζουν νέες προκλήσεις - υπερπλήρη καταφύγια, εργασιακή ανασφάλεια και έλλειψη δικτύων υποστήριξης. Ο Γιουσούφ νοσταλγεί το σπίτι του και δυσκολεύεται να προσαρμοστεί.

Περίπτωση 3: Φατούμα – Σύγκρουση και ξηρασία στο Νότιο Σουδάν

Προέλευση: Πολιτεία Τζονγκλέι, Νότιο Σουδάν

Προορισμός: Καταυλισμός Προσφύγων Κακούμα, Κένυα

Το χωριό της Φατούμα αντιμετώπισε τόσο εθνοτικές συγκρούσεις όσο και ξηρασία. Το ποτάμι στο οποίο βασίζονταν στέρεψε. Ένοπλες ομάδες άρχισαν να μάχονται για σημεία ύδρευσης. Η οικογένειά της κατέφυγε με τα πόδια στην Κένυα. Στην πορεία, αντιμετώπισαν εκβιασμούς στα σημεία ελέγχου και έχασαν την επαφή με άλλους συγγενείς. Στην Κακούμα, είναι ασφαλείς αλλά αβέβαιοι για το μέλλον. Η Φατούμα θέλει να πάει σχολείο, αλλά δεν έχει χαρτιά.

Περίπτωση 4: Χάγκος – Ξηρασία, συγκρούσεις και στρατολόγηση στην Ερυθραία

Προέλευση: Ασμέρα, Ερυθραία

Προορισμός: Καλαβρία, Ιταλία, Ευρώπη

Ο Χάγκος είναι ένας νεαρός άνδρας στις αρχές των είκοσι ετών. Έχει ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευσή του. Μεγαλωμένος σε μια αγροτική περιοχή, η οικογένεια του Χάγκος κερδίζει ένα πενιχρό εισόδημα από τη γεωργία.

Ωστόσο, οι επανειλημμένες καταστροφές των καλλιεργειών λόγω της ξηρασίας και της επικρατούσας πολιτικής αστάθειας, η οποία έχει οδηγήσει σε συγκρούσεις και έχει στοιχίσει πολλές ζωές, καθώς και η αναγκαστική στρατολόγηση στην εθνική θητεία έχουν ενσταλάξει ένα αίσθημα απελπισίας στον Χάγκος.

Σε αυτή την κατάσταση απελπισίας, οι φίλοι του τον ενημέρωσαν ότι πολλοί νέοι μεταναστεύουν σε άλλες χώρες και όσοι τα καταφέρνουν απολαμβάνουν μια καλύτερη ζωή.

Κατά συνέπεια, ο Χάγκος μετανάστευσε πρώτα στο Σουδάν, όπου πέρασε πέντε μήνες στο στρατόπεδο προσφύγων Ουμ Ρακούμπα στο Ανατολικό Σουδάν.

Μαζί με άλλους πρόσφυγες, ο Χάγκος ξεκίνησε ένα επικίνδυνο ταξίδι προς τη Λιβύη, διασχίζοντας την έρημο Σαχάρα, όπου αντιμετώπισε εξαιρετικά επικίνδυνες συνθήκες, όπως θανατηφόρα ζέστη, αφυδάτωση και τον κίνδυνο πτώσης από τα ανοιχτά φορτηγά που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά.

Με την άφιξή του στη Λιβύη, ο Χάγκος βρέθηκε σε υπερπληθείς και ανθυγιεινές συνθήκες, καθιστώντας τον στόχο για τους διακινητές και τους λαθρέμπορους. Υπέμεινε βία, βασανιστήρια και απαγωγές, με τους διακινητές να εξαναγκάζουν την οικογένειά του να πληρώσει λύτρα για την απελευθέρωσή του.

Μετά από δύο μήνες υπομονής σε τέτοιες σκληρές συνθήκες, ο Χάγκος ξεκίνησε το ταξίδι του προς την Ιταλία μέσω λαθρεμπόρων. Διέσχισε τη Μεσόγειο Θάλασσα με ένα παλιό και μη ασφαλές πλοίο, το οποίο ήταν υπερφορτωμένο με διπλάσια χωρητικότητα, και τελικά έφτασε στην Καλαβρία, τη νοτιότερη περιοχή της ηπειρωτικής Ιταλίας.

Περίπτωση 5: Εδέμ – Ξηρασία και συγκρούσεις στην Αιθιοπία

Προέλευση: Τιγκράι, Αιθιοπία

Προορισμός: Σαουδική Αραβία

Η Έντεν είναι μια νεαρή γυναίκα στις αρχές των είκοσι ετών, που κατάγεται από τη μικρή πόλη Αντιγκουντέμ, η οποία βρίσκεται στην περιοχή Τιγκράι της βόρειας Αιθιοπίας. Αφού τελείωσε το λύκειο, δεν κατάφερε να περάσει τις εξετάσεις εισαγωγής στο πανεπιστήμιο και κατά συνέπεια δεν μπόρεσε να εγγραφεί στα τοπικά πανεπιστήμια. Προερχόμενη από μια οικονομικά αδύναμη οικογένεια, αγωνιζόταν να τα βγάλει πέρα. Οι επανειλημμένες ξηρασίες έχουν καταστρέψει τους γονείς της, τις καλλιέργειες, αφήνοντας λίγα τρόφιμα διαθέσιμα στο σπίτι. Επιδεινώνοντας τις δυσκολίες της, η πρόσφατη καταστροφική σύγκρουση στοιχίσε τη ζωή στον πατέρα της, ο οποίος ήταν ο κύριος πάροχος της οικογένειας.

Η ακραία φτώχεια και οι συνεχιζόμενες συγκρούσεις στην περιοχή έχουν ενσταλάξει ένα βαθύ αίσθημα απελπισίας στην Έντεν, ωθώντας την να σκεφτεί τη μετανάστευση. Κατά τη διάρκεια της ανατροφής της, η Έντεν έμαθε ότι η κόρη μιας γειτονικής οικογένειας είχε μεταναστεύσει στον Κόλπο, κάτι που την ενέπνευσε να δει τη μετανάστευση ως μια πιθανή διαφυγή από τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης που αντιμετώπιζε η οικογένειά της.

Με τη βοήθεια των εμπόρων ανθρώπων, η Έντεν ξεκίνησε το ταξίδι της προς την παραμεθόρια πόλη Γκαλάφι στο Τζιμπουτί. Στη συνέχεια διέσχισε μια περιοχή με έρημο με τα πόδια και έφτασε στην παραθαλάσσια πόλη Ομπόκ στο βόρειο Τζιμπουτί.

Από το Ομπόκ, μαζί με άλλους μετανάστες, διέσχισε τον Κόλπο του Άντεν με ένα παλιό και υπερφορτωμένο σκάφος, το οποίο μετέφερε περισσότερο από το διπλάσιο της προβλεπόμενης χωρητικότητάς του, κατευθυνόμενο προς την Υεμένη.

Στην Υεμένη, αντιμετώπισε εκμετάλλευση και έμφυλη βία. Μετά από ένα επικίνδυνο ταξίδι, η Έντεν τελικά έφτασε στη Σαουδική Αραβία.

Παράρτημα: Εκτυπωμένοι χάρτες με τα περιφερειακά τμήματα των 5 περιπτώσεων. (Σε μέγεθος A3)

